

2. Gregoriánský chorál

2.1 Gregoriánský chorál a problematika jeho historického vývoje

- 2.1.1 Definitio termini
(*Otázka názvu a vymezení jeho věcného obsahu*)
- 2.1.2 Problematika vývojová
  - 2.1.2.1 Období ilegální
  - 2.1.2.2 Období legální - lokální liturgické typy
  - 2.1.2.3 Novořímská liturgie a expanze jejího repertoáru
  - 2.1.2.4 Vznik sekundární vrstvy gregoriánského chorálu, migrace jejího repertoáru, cisterciácká reforma
  - 2.1.2.5 Tridentický koncil - liturgická reforma - Editio Medicaea
  - 2.1.2.6 Gregoriánský chorál ve službách reformace - přechod na půdu národních jazyků
  - 2.1.2.7 Deformace gregoriánského chorálu v 17. a 18.století
  - 2.1.2.8 Solesmeská rehabilitace středověkého chorálu - Motu Proprio - Editio Vaticana
  - 2.1.2.9 Gregoriánský chorál po 2.vatikánském koncilu

2.2 Repertoár gregoriánského chorálu

- 2.2.1 Vymezení pojmu
(*repertoár, styl, kompoziční technika, funkcionalita*)
- 2.2.2 Psalmodie
  - 2.2.2.1 Psalmodie přímá
(*žalmy, žalmový tón, hudební struktura žalmu, paralelismus membrorum a jeho typy, kantika, liturgický recitativ*)
  - 2.2.2.2 Psalmodie antifonální
(*antifona jako zpěvní útvar, antifonální zpěv, antifony liturgie mešní a denního officia*)
  - 2.2.2.3 Psalmodie rezponzoriální
(*responzorium jako zpěvní útvar, rezponzoriální zpěv, rezponzoria liturgie mešní a denního officia*)
- 2.2.3 Zpěv nežalmový a princip tropace
  - 2.2.3.1 Tropy
  - 2.2.3.2 Sekvence
  - 2.2.3.3 Hymnus
  - 2.2.3.4 Rýmovaná officia
  - 2.2.3.5 Liturgické hry
- 2.2.4 Problematika tónin
(*Modalita, oktoechos, modus a tónina, princip autenticity a plagálnosti, princip funkcionality jednotlivých členů tónové řady, strukturní tóny, identifikace modů*)

2.3 Gregoriánský chorál a liturgie - problematika funkční

- 2.3.1 Liturgie
(*vymezení pojmu, pojetí latreutické a soterické, klasifikace liturgických typů*)
- 2.3.2 Liturgie mešní
(*vymezení pojmu, struktura a historie mešního formuláře, ordinarium missae, proprium missae, funkce útvarů žalmového a nežalmového zpěvu ve formuláři mešní liturgie*)
- 2.3.3 Liturgie mimomešní I: liturgie času - denní officium (liturgie hodin)
(*vymezení pojmu, struktura liturgie hodin, struktura formulářů jednotlivých částí liturgie hodin, matutinum, laudy, prima, tercie, sexta, nona, nešpory, kompletář, funkce útvarů žalmového a nežalmového zpěvu ve formulářích liturgie hodin*)
- 2.3.4 Liturgie mimomešní II: liturgie času - církevní rok

(církevní rok - vymezení pojmu, principy výstavby a struktura církevního roku před úpravami 2.vatikánského koncilu, proprium de tempore, proprium de sanctis, commune sanctorum, sestavování formulářů liturgie mešní i mimomešní)

2.4 Liturgické knihy jako muzikologický pramen

2.4.1 Liturgické knihy

(základní klasifikace, rubriky, fáze rukopisná, proces uzualizace, codes mixtus, fáze nototisková, proces unifikace obsahů, kodikologie jako věda o rukopisech neúřední povahy, hudební kodikologie)

2.4.2 Knihy liturgie mešní - charakteristika, historický vývoj

(misál, graduál, sekvenciář, tropář, lekcionář, kyriale, plenář)

2.4.3 Knihy liturgie mimomešní - charakteristika, historický vývoj

(antifonář, breviář, hymnář, tonář, tropář, žaltář)

2.5 Liturgický zpěv v dějinách české hudby až do pol. 15.stol.

(problematika christianizace českého prostoru, formování církevní organizace – sféra diecézní a sféra řádová, liturgie jako kulturní a rituální médium, domácí kulturně - společenská situace a její odraz v liturgii, liturgické knihy a jejich svědectví o stavu domácí hudební a textové kultury, česká reformace a její vliv na podobu domácí liturgické kultury)

2.6 Paraliturgický jednohlas – duchovní lyrika

2.6.1 Vymezení základních pojmů

(liturgický, paraliturgický, lyrika, píseň)

2.6.2 Krystalizace písňového projevu

(versus, conductus, St. Martial de Limoge, tropace, liturgické útvary s písňovými rysy: hymnus, sekvence)

2.6.3 Cantio – latinská středověká duchovní píseň

2.6.4 Duchovní píseň – reformační píseň – česká reformační píseň

2.6.5 Nejstarší vrstva české duchovní písně

2.6.6 Hlavní prameny latinské a české reformační písně

(Vyšebrodský sborník, Jistebnický kancionál, Jistebnický graduál, Vyšehradský sborník, Franusův kancionál, Graduál bakaláře Martina z Vyskytné, kancionály Jednoty bratrské, Kolínský kancionál, Havlíčkovobrodský kancionál, Vodňanský kancionál, Poličský kancionál, Chrudimský graduál, Klatovský graduál ad.)

2.6.7 Melodiarium hymnologicum Bohemiae

www.firmadat.cz/melodiarium

Terminologie:

Vitalianus, vieux fonds, vokalizování, parafonický zpěv, regionální liturgické typy, cisterciácká reforma, tridentská reforma, Editio Medicaea, Neomedicaea, Motu proprio, Editio Vaticana, Editio typica, psalmodie, hymnodie, psalmodia directanea, psalmodia in directum, psalmos, mizmor, paralelismus membrorum, paralelismus synonymní, paralelismus antitetický, paralelismus syntetický, paralelismus klimatický, princip responsoriální, princip antifonální, žalmový tón, tonus peregrinus, canticum, Magnificat, accentus, tonus ferialis, tonus festivus, tonus simplex, tonus solemnior, liturgický recitativ, antifona, antifona vázaná, antifona nevázaná, antiphona ad introitum, antiphona ad ofertorium, antiphona ad communium, psalmodie antifonální, psalmodie responsoriální, responsorium, tractus, responsorium prolixum, responsorium breve, responsoriolum, tropace, tropus, tropace melismatická, tropace textová, tropace melodicko-textová, primární vrstva gregoriánského chorálu, sekundární vrstva gregoriánského chorálu, sekvence, bistrofičnost, hymnus, hymnus astrofický, hymnus strofický, rýmované officium, historia, liturgické hry, mystéria, přihrobní scéna, andělská scéna, magdalská scéna, liturgie, latreutické pojetí liturgie, soterické pojetí liturgie, liturgie mešní, liturgie času, ordinárium missae, proprium missae, proprium de tempore, proprium sanctorum, commune sanctorum, liturgia horarum, horae canonicae, matutinum, laudy, hora prima, hora tertia, hora sexta, hora nona, vesperae, completorium, církevní rok, Dominica septuagesima, Dominica quinquagesima, Dominica quadragesima, hebdomada sancta, Dominica de passione, Dominica resurrectionis, Ascensio Domini, Pentecostes, Festum Sancte Trinitatis, Festum Corporis Christi, dominicae vacantes, liturgické knihy, uzualizace, codex mixtur, kodikologie, misál, graduál, sekvenciář, tropář, lekcionář, plenář, kuriále, antifonář, breviář, hymnář, tonarium, troparium, žaltář, paraliturgický zpěv, versus, conductus, cantio, Hospodine pomiluj ny, Svatý Václave, Buoh všemohúci, Jezukriste ščedry kněže, píseň, lyrika, epika, interpolace, asonance, rým, verš, strofa, metrum, rytmus, hymnus, sekvence, versus, cantus prius factus, barová forma, štóla, protištóla, dopěv